

Efektivní komunikace s pacienty, příbuznými a blízkými osobami pro zdravotnické pracovníky (se zaměřením na osoby se specifickými potřebami)

Sebelepší zdravotnická péče, poskytovaná *lege artis*, s použitím nejmodernějších poznatků vědy, využívající současných možností techniky a úrovně medicíny, nebude v konečném důsledku úspěšná, nebude-li adekvátními komunikačními prostředky dosaženo účasti a zájmu pacienta na řešení jeho stavu.

Cíle kurzu:

- Zvýšit vědomosti účastníků o cílových skupinách pacientů
- Vytvořit základy komunikačních schémat s těmito pacienty
- Poskytnout prosto pro praktickou aplikaci získaných poznatků
- Celkovým cílem je přispět ke zlepšení poskytování zdravotní péče pacientům z vymezené cílové skupiny

Zaměření kurzu:

Témata budou zaměřena specificky na zdravotnické pracovníky působící v oblasti léčebně-preventivní péče. Cílové skupiny pacientů tvoří tyto pacienti:

- 1) s tělesným smyslovým a mentálním postižením,
- 2) se závažnými onemocněními, včetně sdělování špatných zpráv,
- 3) děti a jejich zákonní zástupci (rodiče)
- 4) s odlišným kulturním zázemím (transkulturní komunikace).

Metoda:

Každé téma bude probíráno s důrazem na jeho praktickou využitelnost v komunikaci zdravotnických pracovníků a pacientů vybraných skupin. Výuka vychází z pojetí, kdy témata zaměřená na komunikaci s osobami (zde pacienty) se speciálními potřebami jsou prezentována lektory, jež jsou sami nositeli (či mají osobní zkušenost) s daným druhem znevýhodnění, či mají osobní nebo profesní zkušenost řešením daného druhu komunikačních otázek (např. komunikace s rodiče problémových pacientů, sdělování špatných zpráv apod.) Takto prezentovaná výuka je pro frekventanty "důvěryhodnější" a zajímavější. Použity budou zejména tyto metody:

Prezentace – instrukce, přednáška, Powerpointová prezentace, Diskuze, Demonstrace, Videoprojekce – analýza kazuistik, Metoda VTI- analýza komunikace, Workshop - improvizace, vstup do role na úrovni simulace a alterace (dramatická metodika), Nácvik a procvičování (např. prostorové orientace), Praktikum audioorálních (odezírání) a vizuálně-motorických komunikačních technik (prstová abeceda, český znakový jazyk, znakovaná čeština).

Program:

PRVNÍ DEN KURZU	Obsah	Přibliž. časová dotace
1. blok Úvod	Komunikace a metakomunikace s pacienty se specifickými potřebami Zahájení vzdělávacího kurzu, informace o zaměření kurzu a jeho cílech, uvedení posluchačů do problematiky, seznámení s lektorem, studijní literatura a další prameny, kontaktní a úvodně komunikační techniky, uvolňovací techniky.	9,00-9,15
2.blok	Komunikace s dětským pacientem a s klienty z kulturně a sociálně odlišného prostředí Teoretické uvedení do problematiky. Komunikace s dětskými pacienty, metody práce herního specialisty (specialisty pro herní práci v nemocnici). Transkulturní komunikace – komunikace s pacienty z jiného či znevýhodňujícího sociokulturního prostředí, prevence agresivního chování (příslušníci romské minority, imigranti).	9,15-9,45
	Metakomunikace osob se specifickými potřebami I. Verbální a nonverbální komunikace ve zdravotnictví. Čtení a dekodování metakomunikačních signálů – řeč těla. Shrnutí tématu, dotazy posluchačů.	9,45-10,05 10,05-10,15
	<i>Krátká přestávka</i>	
	Metakomunikace osob se specifickými potřebami II. Řeč těla – praktikum (proxemika, gestika, posturika, mimika, haptika, kinetika, chronematika a věcné parametry komunikace). Komunikace - prozodické systémy a extralingvistická komunikace (praktikum)	10,20-11,20
	Alternativní a augmentativní komunikace ve zdravotnických zařízeních Využití principů a postupů alternativní a augmentativní komunikace – AAK ve zdravotnictví a v komunikaci s pacienty se specifickými potřebami (piktogramy, VOKS, TTT systém a znakování). Shrnutí tématu, dotazy posluchačů.	11,20-12,10 12,10-12,20
	Hlavní přestávka - hodina	
3. blok Úvod	VTI metoda a komunikace s klienty s mentálním postižením Uvedení do problematiky, seznámení s lektorem, studijní literatura a další prameny.	13,20-13,30
	Využití metody VTI v praxi, podstata, principy Vymezení metody, její využití v komunikaci obecně a v komunikaci s osobami se specifickými potřebami ve zdravotnictví	13,30-14,10
	Principy úspěšné komunikace Kazuistika (odborný pracovník v kontaktu s dívkou s mentálním postižením)	14,10-14,50
	<i>Krátká přestávka</i>	
	Způsob práce videotrenéra Kazuistika (odborný pracovník v kontaktu s dívkou s mentálním postižením) -pokračování	14,55-15,35
	Specifika komunikace s lidmi s mentálním postižením Principy, přístupy a strategie v komunikaci s osobou s mentální retardací a se seniory s demencí – specifika zdravotnictví	15,35-16,35
	Shrnutí tématu, dotazy posluchačů Ukončení prvního dne výuky	16,35-16,45

Tento projekt je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.

DRUHÝ DEN KURZU	Obsah	Přibliž. časová dotace
4. blok Komunikace s osobami s tělesným postižením a s pacienty se závažným onemocněním. Sdělování špatných zpráv.		
	Uvedení do problematiky osob s tělesným postižením a závažným onemocněním, teoretická východiska. Sdělování špatných zpráv, psychologické aspekty. Příp. diskuze účastníků kurzu s osobou (lektorem) s tělesným postižením	9,00-9,30
	Principy, přístupy, strategie a specifika v komunikaci s osobami s tělesným postižením a s pacienty se závažným onemocněním v kontextu zdravotnictví.	9,30-10,35
	I.Principy, přístupy, strategie a specifika v komunikaci s osobami s tělesným postižením a s pacienty se závažným onemocněním v kontextu zdravotnictví	
	II. Praktické aplikace, modelové situace, kazuistické studie, demonstrace technik, (alter. ukázky kompenzačních a rehabilitačních pomůcek.	
	Shrnutí tématu, dotazy posluchačů	10,35-10,45
<i>Krátká přestávka</i>		
5. blok Komunikace s osobami neslyšícími a se zbytky sluchu	Uvedení do problematiky sluchového postižení. (alter. diskuse účastníků kurzu s osobou se sluchovým postižením)	10,50-11,05
	Edukace nosných pojmů z oblasti sluchového postižení včetně aktuálních obrových poznatků s akcentem na inkluzi osob se sluchovým postižením.	
	Prezentace specifík komunikace osob se sluchovým postižením, základní přehled jednotlivých komunikačních systémů (mluvená řeč, psaná forma komunikace, odezírání, prstové abecedy, znakovaná čeština, česká znakový jazyk) včetně základního praktického nácviku a uvedení jejich předností i limitů v komunikaci.	11,05-12,30
	Seznámení s nejdůležitějšími zásadami efektivní komunikace s pacientem se sluchovým postižením a zásadami využívání tlumočnických služeb.	
	Závěrečné shrnutí poznatků	
	(Všechny poznatky jsou prezentovány s cílem seznámení účastníků kurzů v takovém rozsahu, aby byli schopni nejen aplikovat získané poznatky ve vlastní praxi, ale rovněž poskytnout základní poradenství ostatním zdravotnickým pracovníkům.)	
Hlavní přestávka – hodina		
6.blok Komunikace s osobami nevidomými a se zbytky zraku		
	Teoretická východiska – uvedení do problematiky osob se zrakovým postižením (klasifikace, příčiny, důsledky apod.)	13,30 -13,40
	Diskuze frekventantů kurzu s osobou (lektorem) se zrakovým postižením.	13,40-14,00
	Specifika v přístupu k osobám se zrakovým postižením z hlediska aplikace ve zdravotnictví; konkrétní principy a strategie v interakci a komunikaci s pacientem se zrakovým postižením v prostředí zdravotnických zařízení (modelové situace, kazuistické studie).	14,00-15,15
	Demonstrace specifických technik a kompenzačních pomůcek pro osoby se zrakovým postižením.	15,15-16,05
	Shrnutí tématu, dotazy posluchačů	16,05-16,10
<i>Krátká přestávka</i>		
7. blok Závěr		
	Zhodnocení průběhu a očekávaných výsledků kurzu, vyplnění evaluačního dotazníku, zodpovězení dotazů a námětů frekventantů.	16,10-16,40
	Shrnutí, možnosti dalšího vzdělávání	16,40-16,45

Tento projekt je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.

Kurz vedou lektoři Výzkumného centra integrace zdravotně postižených. (www.vcizp.cz). Jedná se o zkušené odborníky, kteří mají praktické a často osobní zkušenost s přednášenými tématy. Vedle toho disponují dostatečnými znalostmi jako lektoři a pedagogové, působí na vysokých školách a ve sféře nestátních neziskových organizací.

Lektoři:

	Příjmení, jméno, titul	Odborné zaměření – lektorská zkušenost
1.	Milan Valenta , Prof. PaedDr., Ph.D.	Vysokoškolský profesor, odborník na problematiku mentálního postižení, autor řady učebnic a odborných textů, mj. v oblasti komunikace s osobami s mentálním postižením a duševním onemocněním. Graduant řady výcvikových kurzů v oblastech expresivních terapií, např. dvouletý kurz dramaterapie The Institution of Arts in psychotherapy, New York/ FOKUS Praha, Lektorská a supervizní činnost (20 let).
2.	Iveta Grofková , Mgr., Ph.D.	Lektorka a trenérka metody VTI, dlouholetá zkušenost s prací s mentálně postiženými klienty, externí učitelka Ústavu speciálně pedagogických studií UP Olomouc. Absolventka kurzů Mediační techniky, Techniky zjišťování potřeb u nekomunikujících klientů, Psychologie – komunikace, asertivita ad. Lektorská praxe 10 let.
3.	Veronika Růžičková , Mgr., Ph.D.	Odborná asistentka UP Olomouc, lektorka VCIZP, odborné zaměření na komunikaci osob se zrakovým postižením, lektorka výcvikových kurzů prostorové orientace, lektorská praxe 8 let.
4.	Jiří Langer , Mgr., Ph.D.	Vysokoškolský učitel, člen Federace rodičů a přátel sluchově postižených, člen expertní komise Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením pro novelizaci zákona o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. Člen legislativní komise Asociace neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel, Lektorská činnost pro pracovníky veřejné správy, školství a zdravotnictví (10 let). Státní zkouška ze znakového jazyka. Akreditovaný tlumočnický znakového jazyka.
5.	Adéla Hanáková , Mgr.	Lektorka kurzů dalšího vzdělávání, zaměření na problematiku osob s tělesným postižením a narušením komunikační schopnosti, specifika komunikace osob s tělesným postižením, problematika sdělování nepříznivých zpráv, Autorka celostátní metodiky „Komunikace s žákem s tělesným postižením“.
6.	Kateřina Stejskalová , Mgr.	Odborná asistentka UP Olomouc, zaměřuje se na problematiku komunikace osob se smyslovým postižením, lektorka kurzů dalšího vzdělávání (prostorová orientace nevidomých, asistenční pes – pravidla a využití u nevidomých ad.) Autorka celostátní metodiky „Komunikace s žákem se zrakovým postižením“.
7.	Jan Michalík , doc. Mgr. PaedDr., Ph.D.	Vysokoškolský učitel, právník a speciální pedagog, ředitel Výzkumného centra integrace zdravotně postižených, zakladatel a předseda charitativního sdružení rodin s nevléčitelně nemocnými dětmi, krizový poradce, lektor dalšího vzdělávání pracovníků ve školství, veřejné správě, zdravotnictví a sociálních službách. Autor desítek odborných publikací a statí. Např. „Dítě se zdravotním postižením a nemoc – rodina a zdravotničtí pracovníci“, Malý právní průvodce pečujících ad. Lektorská praxe 20 let.

Tento projekt je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.